

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 27. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

július—decemberi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, július 20.

(D) Hogy a Schmerling-ministeriumnak Austriára nézve szabadelvű törekvései voltak, azt nem akarjuk kétségbehozni; de főbaja az volt, hogy a mit az absolutismus sem tudott kivinni, azt akarta ő az alkotmányosság által kivinni, t. i. a birodalom heterogén elemeinek germanizálását.

Az osztrák kabinet politikájának ezen hibás rugójában volt a magyar álláspont ereje, s itt egyszersmind a ministerium valódi szabadelvűségének lehetősége.

Törekedvén a Schmerling-ministerium a germanizációra, mindenütt tulbefolyást kívánt szerezni a germán elemek, és így valódi jogok helyett mesterkelt jogokat teremtett, melyekkel a más elemeket kijátsza. Így alkalmazta az örökös tartományokban a közvetőleges választást, ennek jogát a nép helyett az illető landtagokra ruházván, s az érdekképviselet tanát fedezte fel oly móddal, hogy tulerőben azon érdekeket képviseltesse, mely a tartományok németjeiből teremt többséget. Így forgatta ki Morvát, Csehországot természetesen többségéből a cseh-szlávokat békületlenségbe lökvén. Ott, hol a minister ur octroyálhatott, mindig megkapta a germanizatio emeltyűit, s annak köszönhetik az erdélyi százvárosok is, hogy ők itt egyszerre külön képviselethez jutottak, a mivel soha addig nem bírtak, s a mit népességök arányához képest nem is igényelhetek, miután náluk a városi hatóság a szék hatósággal mindig egy egészet képezett, ugy a közigazgatás, mint az igazságszolgáltatás terén, s így repraesentativ joga is addig örökké közös volt, s miután ugyis az egyesített törvényhatóságok létszáma 7—12 ezernyi lélekre terjedt, semmi egyéb a germanizatioi törekvéseknél nem igazolhatta azon különös kedvezményt, a melyben ama terület kised népessége részesült.

Ezen törekvés tette nehezzé a Schmerling-ministerium pályáját, s ebből fejtett ki állásának tarthatatlansága.

Ausztriában a germán elem tulsulya bizonyos, ha a magyar királyságra nem terjeszti ki felsőbbeségi követelését, így azonban aránya egészen megváltozik; öt-hat millió némettel, mely a birodalomban szerteszét lakik; 12 millió nem-német, s e közt hét milliónyi magyar áll szemben a magyar királyságban, a germanizáló törekvéssel, s akárminő mesterséges alkotmányt teremtene, lehetetlen ezen nemzetiség tulbefolyását egy centralis képviseletnél kikerülni, vagy pedig vonakodása esetében nélkülül egy birodalmi alkotmányt érvényesíteni.

E miatt kénytelen az alkotmányos igazságok helyett látszatokat létesíteni, az egyes elvek helyett apró cselekhez, a jog egyenlő kiosztása helyett, előjogok osztásához s mesterséges alakításához folyamodni.

Es még ekkor sem érheti célját, ha saját eleméből erős burocratiát nem alkot, mely mint polyp átfolyja, és lekösse az idegen nemzetiségeket; s nagy hadsereget nem tart, mely a nemzetek szabad mozgását imponáló hatalma által fékezte.

Es éppen a burocratia levén az, a mely a valódi alkotmányossággal össze nem férhet, látni való, hogy Ausztriában a valódi alkotmány — azon törekvéssel, hogy a germán elemnek tulsuly és fölény biztosítsák — teljes lehetősége.

Az utóbbi tapasztalatok ujából és világosan bebizonyíták, hogy a magyar alkotmányos jog ellen történt centralisalo megtáma-

dás mindig szövetségesekeket szerez a magyaroknak a birodalom örökös tartományainak nem germán elemeiben, sőt a magyar alkotmányos ellenállás mindannyiszor felbolygatja a német elemmel már-már összeolvadt más ajku nemzetiségeket, s aránylagosan sokkal többet árt a birodalom egységének, mint a történelmileg kifejtett dualismus.

1848 előtt a csehek már csaknem teljesen germanizálva voltak, a panszláv propaganda még csak doctrinairek agyréme volt, a német szellem áthatotta már az egész cseh aristocrafiát s roppant hódítást tett a cseh köznépnel is annyira, hogy a cseh parasztok nagyobb része beszélt németül.

A magyar királyság beolvastására intézett törekvés folytán a kormány felbolygatván ezen királyság szláv és román elemeit, az itteni separatistikus törekvések viszhangra leltek az osztrák szlávoknál, s a mit a kormány itt magarészére megnyert a magyar elem ellen, azt túl a fehérbegyeken a magyar nyerie meg a maga részére a kormány germanizáló törekvései ellen.

Itt volt azon erő titka, mely a Schmerling-ministeriumot tantalusi küzdelmekre kárhoztatta. Magyarországi szabadelvűsége s autonomizálásának öntudata, a hasonló szabadságérzetet s autonomikus törekvéseket élesztette a lengyeleknél, cseheknél, olaszoknál, s midőn a kormány azt hitte, hogy mesterséges formákkal képes lesz egy történelmi alkotmányt felforgatni, csak kebelében keltett fel oly viharokat, a melyek évszázadok óta már le voltak csillapítva.

Igy a Schmerling-ministerium nemcsak egy kielégítetlen magyar királyságot, de egy nemzetiségeiben felbolygatott Austriát is hagyott hátra utódainak, s józan ember beláthatja, hogy az új kormány sokkal biztosabb politikát üzhetne, ha ma egyenesen Bach kezéből vehetné át a kormányt, a midőn még sok érdek és utópia szunyadt, a melyet semmi kormány soha teljesen ki nem elégithet.

Világosan látható ebből, hogy a Schmerling-féle alkotmányrendszernek, a mely az egységet csak egy óráig sem tudta a birodalomban kivinni, nemcsak multja nincs, de jövője is örökre lehetlenség, s minden hasonló kísérlet a birodalmat csak újabb felbomlási processusnak teszi ki, a midőn annak eddigi egységét is csak inkább kockáztatja.

Ezt meggondolva, sok részben nevétségnek tűnik fel előttünk, midőn a haldokló „Botschaffter”, végrendeletét kiáltja ki megfogott pártjának, s rámutatva a magyarok szilárd kitartására, s következetes jellemök diadalára, inti pártját hasonló kitartásra, s jósolja annak a végdiadalt.

Nagy különbség van a két párt és elv álláspontja között. A magyar passiv ellentállást nem haldokló lapok hirdették, azon lapoknak, melyek a jogfolytonosság mellett emeltek szót, s a beolvastási törekvések ellen a passiv ellentállás fegyverét mutatták, nagy párt állott hátuk mögött, mindenesetre nem voltak azon helyzetben, mint a „Botschaffter”, hogy midőn az összetartást, passiv politikát, s ügyök végdiadalát hirdették, egyszersmind hirdetniük kellett volna azt is, hogy a közönség részvétlensége miatt lapuk folyamának meg kell szünnie.

A „Botschaffter” által védett állás megett csak az államminister, a dispositions fond, s a burocratia állott, s midőn az államminister s az ő eszközei félrevonultak, nincs többé honnan a „Botschaffter” erőt és életet merítsen. Így az ő végrendelete, az ő phalanxának passivitása kevés garantiát nyújthat az általa védett ügy végdiadalára nézve.

Hasonló precarius helyzetbe jutott a „Botschaffter” egész consortiuma, t. i. azok, kik a központi alkotmány kivitelével akarták a németesítés célját elérni. Az ut, melyet ők választottak, képtelenség, mert az alkotmányos forma bárminő korlátozott legyen is, kisebb nagyobb mérvben a nép közvéleményében leli táplálékát, azt pedig gondolni is kábaság, hogy a birodalomban hnsz-huszonöt millió nem-német, hét-nyolcz millió német kedvéért a germanizatio burocratis uton beszavazza önmagát.

Egy alkotmányosan centralisálható Auszria eo ipso megszűnne német lenni, s ha

a parlamenti és hadvezényleti nyelv, s német kormány által még a germanizatio mesterkelt kapcsolai egy ideig összetartanak is, az alkotmányos élet fejlődése előbb-utóbb beharangozna a centralisatio álmainak, s valószínűleg a most még mind szép terjedelmű s az európai egyensúlyban fontos birodalom nagyszerű behánykodását, s utóbbi feloszlását vonná maga után.

Valamint régebben ugy most is a tapasztalat iskolájában kifejtett uralkodók józanabb belátása menti meg a birodalmat ezen előre látható veszélytől, s Magyarország jogainak rehabilitatioja állítja meg a birodalom heterogén elemeinek felbomladosását.

Az örökös tartományokat az ott tulsulyban álló német, a magyar királyságot az itt tulsulyban álló magyar elem képes összetartani, a történelmi jog és elkülönített országos házvitel alapján, s a két tömbnek a dinastia kapcsolai mellett a kölcsönös önvédelemre szükséges összetartozása szolgál a közös birodalom világhatalmi állásának egyedüli s legbiztosabb kezességeül.

A birodalom egységének ezen elmélete oly természetes, s a gyakorlati élet és a történet folyamára által annyira igazolva van, miképp balmúni lehet azt, hogy miért kísértik meg a germanizatiót és centralisatiót, miért viszik a birodalmat eladósodásba, s az elszunnyadozó nemzetiségi utópiákat, miért ébresztik fel, hogy ezáltal az államházzvitel rendes fejlődése elébe oly veszélyes akadályokat gördítenek?

Mert soha azon végdiadal, melylyel a „Botschaffter” álmodozik, be nem következhetik, oly utópiákhoz az osztrák-német elem sem erkölcsi, sem numerális quantitással nem bír, és valóban a „Botschaffter”, „Ost. D. Post”, „N. Fr. Presse”, s több ministerialis és ugynevezett szabadelvű centralista közegek gyakorlatiatlan leaderjei után, szinte jól esik az embernek, midőn oly érettebb hanggal találkozunk, mint a régi „Presse” hangja, a mely határozottan német közeg, de megtudja fontolni azt, hogy az austriai német elem csak más hozzá hasonló érettségű s fejlettségű nemzettel vállvetve képes a birodalom nagyhatalmi állását fentartani, s hogy az Auszriának octoberben s februárban engedélyezett alkotmányt, s alapelveinek a birodalom másik felére ható jogfolytonosságát csak oly kormány biztosíthatja, a mely a birodalom másik felében már létezett kétoldalú szerződés által szentesített alkotmányt s annak jogfolytonosságát tisztelni képes. A „Presse” bizonynyal helyesen megfogta, hogy ha a hatalom nevében szabad egy év-vezredes alkotmányt egyszerre keresztül huzni, akkor csak egy perc kell oda, hogy egy alig néhány éves, s nem is kölcsönös szerződésen, hanem csak kegyelmen alapult alkotmány egyszerre meghusulhasson.

A kormánynak a magyar alkotmány; a magyar jogfolytonosság és a magyar korona sérthetetlen integritása iránti tisztelete, egyedül képes biztosítani az osztrák alkotmányt, annak jogfolytonosságát, s az osztrák császári terület integritását.

Ez azon politikai eszme, a melynek kivitelére a most alakuló ministerium a magyar királyság korlátnokával egyetértve meg van hiva, hogy ez eszmével szemben mit fog érni a „Botschaffter” passivitása, s hol lehet a végdiadal azon babérja, melylyel a „Botschaffter” saját sirján túl is álmodozik? azt csak ő tudhatja. Talán ott túl a siron, a hová ő elköltözik mostan, ott fenn az üdvözület honában, hol nincs külön állam, nincs külön nemzetiség, hanem mindnyáján centralisálódunk a közös feltámadás napján.

Lapszemle.

Kövéssük a magyarok példáját! Igy kiált fel a „Botschaffter” vasárnapi számában, s mint mondja, kénytelen elismerni, miszerint a magyarok az utóbbi négy év alatt mesterileg egyes politikát folytattak. A többi közt e lapban olvassuk: „Azon tactica”, melyet Magyarország az utóbbi négy év alatt követett, kényszerít bennünket elismerni, minő helyes politikai instinctussal bír a magyar nép. 1861-ben megkísérlették rohammal és sürgetéssel megnyerni azt, a mit ők autonom állami létnek neveznek. Az absolutismus és centralisatio művét, melyet a rendszer politikai hangyái nagy

gondal felépitettek, oly heves szenvedéllyel támadták meg, hogy e rendszer ellenükben meg nem állhatott. Azonban mihelyt látták 1861 végén, hogy küzdelmük ezen methodusa célra nem vezet, rögtön visszavonultak, s felölték a türelmes passivitas köpenyét, s aztán támogatni kezdek az ó-conservativeket, a kikkel ugyan nem mindenben értenek egyet, de a kik a politikai történelmi téren mindig a nemzet előrsi csatározói voltak.

„A magyarok valóban helyesen fogják fel ma is a jelen situatiót. Igen jól teszik, hogy a másodrangú kérdések vitatását mellőzik, s csak a fő dolgra tekintenek, tudniillik hazájok államjogi szervezésére. Ugyanazon államférfiak, kiket (1847 után) hivatalaikból kitartak, jelennek ma meg előttük, s a magyarok támogatják őket. Mert meg kell vallani, és biggadtan elismerni, hogy az új cancellár hivatalbalépése Magyarországhban a rokon-szeny meleg kifejezésével fogadtatott.

„Nem tudjuk ugyan, meddig tarthatja fenn magát az ily helyzet: de nem kételkedünk, hogy a magyarok, bármínő változások jöjjenek közbe, mindig ügyesen fogják magukat a pillanat követelményeikhez alkalmazni.

„Óhajtuk, hogy a német-szláv politikuskok is e példa után induljanak. Az utóbbi év tapasztalatai azonban ezen föltevésünket nem erősítik meg. A febr. párt, a Reichseinheit pártja birta a hatalmat, s nem gondolta meg, milyen jó azt bírni, a „beati possidentes” közmondás értelmében. (Es a mások rovására.) A februári párt csak arra használta hatalmát, hogy magát a birtokból kivetkőztessék. Nem vizsgáljuk az okokat, elég a tényre mutatni: hogy a német elem saját szivgyökerét dulta fel, a midőn a végsőséig küzdött a kormány ellen.

„Mit kell most tenni? Helyre kell állítani azt, a minek hiánya a hajótörést előidézte: az egyetértést! Austria oly állam, melyben a centralisáló elem, még többször hadjáratot folytatand egymás ellen, a teljes harmonia bekövetkezéseig. Magyarország három évig tett előkészületeket a mai helyzet kellő felhasználásához! Értsünk mi is egyet, hogy készen lehessünk azon pillanatban, a midőn a Reichseinheit nagy eszméjének órája ismét ütni fog! Készüljünk egy el, hogy akkor aztán a győzelem végkép zászlóink mellett maradjon!”

Az „Ost. D. Post” igen hosszú cikket ír annak bebizonyítására, hogy Schmerling urnak a cabinetben maradása lehetlenség, habár ily hírek oly körökben is szárnyalak, a hol az ember több érettséget tehetne föl. Ezt előbecsátva írja:

„Schmerling ur nem maradhat minister, de hogy egyik vagy másik collegája nem fog e ujra hivatalba lépni? nem vitatjuk. Ez az illető államférfiak politikai gondolkodásmódjától függ. A mint most állnak az ügyek, a Schmerling-kormányt teljesen vissza kell lépni, miután a dolgok vezetése most már magyar kezekre bízott.

„Majd meglátjuk, hova vezet a rendszer. Alkotmányos államban minden pártnak alkalmat kell adni kormányképeségének bebizonyítására. 1849-től 1853-ig a beteg Auszriát katonai orvosok gyógyították: erre Bach ur burocratiáját; aztán a concordatum, később a háboru és a megerősített birodalmi tanács következett. Azután jöttek az octoberi urak, ismét később a (febr.) német ministerium s ezzel együtt a constitutionalis burocratia (!) Semmi sincs természetesen annál, hogy most a sor a magyarokra jöjjön. Mglátjuk mit lesznek képesek kivinni, s uralkodásuk az osztrák tapasztalatok tárházát igen becses adattal fogja gazdagítani.”

Ugy látszik az „O. D. P.” azon bidelemben van, hogy a birodalom egyik felének okveilen uralkodni kell a másik felett. Annyira belenőtt a centralisatio, miképp nem is képzelheti, hogy Austria saját, és a magyar királyság saját füstje alatt elvégezhesse a maga dolgait a nélkül, hogy a másik fél ügyeibe avatkozzék, s azt praedominálja. Neki fogalma nincs arról, hogy két nagy uradalomnak lehet külön önálló beruházása, külön gazdatiszti személyzete, állhat az egyik uradalom munkás ereje tótokból, a másik németekből, vibetik dolgaikat a nélkül, hogy egymásnak csak hírt is hallanak valaha, s mégis ugyanazon egy urak biztosíthatják aristocraticus fényt, hatalmát, erejét s tekintélyét.

A magyaroknak bizonynyal eszközbe nem jut Austria országos dolgaiba elegyedni. Maga az „O. D. Post” sem hiszi, csak hetelni akarná a német uralkodók vágyát vagy féltékenységét.

A közép-birtokosság érdekében.

II.

Hogy miképpen segítenek az emberek a mai világban magokon, s miképpen jutnak vagyonossághoz, jólétbe, elég példánk van hazánkban kívül, s ez: a társulatok alakulása, mert tollukönnyűvé válik száz ember erejének azon terü, melyet egy-kettő megmozdítani sem bír.

Van nekünk, igaz, gazdasági-egyletünk, mely a mezőgazdaságot előmozdítani törekvő minden ter-veket ápol és hirdeti, s távol lévén attól, hogy annak szükséges, üdvös voltát el ne esmerjem; méltán kérdehetem még is: mi anyagi gyarapodását tapasztalta ennek eddigelé a közép-birtokos osztály?

De ha a haza azon fiai, kik észszel, tudományt, tapasztalattal, vagyonnal, annyira fejűl-
lanak a szegény, magára hagyott közép-birtokos osztályon, az ország lehető legtöbb vidékein apróbb, mindenki által hozzáférhető részvényekre alapítandó társulatokat alapítanak az oly cikkkelbeni nagyba kereskedésre, melyeket a közép-birtokos osztály is előállítani tud, s azok között kiválólag a bortermelésre s különösen a világ-kereskedelemben megkivántató pince-gazdászatra nézve, ha másképpen nézhetne ki csak egy évtized alatt is a birtokos osztály anyagi jóléte a mostaniból képest. Példa, szem elé állítható az ország minden vidékén bárki által is észlelhető olyan példa kell, mely ösztönöz, magával ragad, a falva lakó birtokos osztály a veszedelmes letargiából erkölcsi-kierőszakolja s vele a szemmel látott, mindennap tapasztalt hasznát megemertette kíváncsossá tegye előre az ily társulatokba való részvételt, aztán szakértő embereket kellene az ily részvény társulatoknak képezetnie ifjainkból a külföldön, kik hasznát szerző vezetői lennének az ily társas vállalatoknak.

Hogy a jó példa mily sikerhez csak azt említem fel, hogy Al-Fejérbén a b. Kemény István és ref. collegium példájára, kik a nemesebb s nagyobb hasznát hajtó szőlőfajok mivélésében oly kitartó buzgalommal és hasznát hajtólag fáradoznak, már is sok kisebb birtokos hasonlóján szólókat te-nyészt nagy buzgalommal, mert szem előtt a jó példa.

Már ha például itt Alsó-Fejérbén, s az A. Vin-czig csaláttalann felépítendő vasut közelében egy részvény-társulatra alapítandó pince-gazdászati állítatnék, hová természetendő horát mustul minden szegényebb birtokos oly illő áron, de csaláttalan bi-zonyossággal beadható, hogy nekie költsége és fá-radsága illő jutalma megfordulna s így a jobb szőlő-fajok gyarapítására, s a jó s több bor előállításá-ra nagyobb szorgalmat és buzgalmat fordítana, a mellett, hogy a társulat is szép hasznát nyerne, mekkora szorgalmat idézne ez elé, s mekkora pénz-forgalmat az egész országban, s hová fejlődhetnék egy ily vállalat csak egy évtized alatt is?

Olvastam nagyon a „K. Közlöny“ február 2 ki-14-ik számában, hogy a gazdasági egylet választ-mánya egy Kolozsvárt felállítandó pince-egylet fel-állítását vette célba, de csak borsaink szükséges ta-nulmányozása végett. Ez mind szép, üdvös, de mi haszna ered ebből a távol vidéki bortermelőnek? mily haszonnal s mily bizonyos vevésre számítha-na egy költséges oda-fuvarozás által? de egy az or-szág lehető több vidékeire egyes részvények után felállítandó pince-gazdászati, ha csak a belföldi fo-gyaszatára szorítkoznék is, bizonyára szép nyere-ményre juttatná a társulatot, példák erre Szeben, Medgyes, Brassó, hol csaknem minden háztulajdo-nos száz atyafi, legyen bármely más foglalkozása is, mind megannyi bor-kereskedő, a mi számosaknak eszközölte már és eszközölte ma is vagyonosodásokat, mely példák eléggé bizonyítják, hogy egy társu-latilag felállítandó pince-gazdászattal nem szükség addig várni, míg rízing vagy tramin fajú boraink bő mennyiségben lesznek, vannak nekünk oly bor-fajtáink, melyek asztali bor minőségbe a világ bármely borával is kiállják a versenyt, nem is szük-ségeltetik az ezen pince-gazdászattól eladandó bo-roknak mind különösen nagy árúaknak lenni, egy jó, azoz értő kezelés majd sortirozná a borok mi-nőségeit a gyengébbjeit itthon is nyereményes pénz-zé tehetők, a javát majd kivinné a vasut, ezen pin-ce-gazdászati társulatnak illő rakományokról és piacokról is lehetne Erdélyen kívül is majd idővel gon-doskodni.

De egy ily kézzelfogható, mind a termelőkre mind a társulatra hasznos vállalat, csak úgy jöhet-ne létre, ha tehetőségesebb uraink ily vállalatoknak élére állának, próbálják csak meg: tudnának-e egy ily társulatot alakítani? bizonyára igen, még pedig mind tulajdon, mind a részvényesek nagy hasznára.

De ha csak Kolozsvárra szorítkozik a gazda-sági-egylet működése, s azoknak tehetőb, értelmes tagjai nem terjesztik az egyesülések eszméjét vidé-kenként felállítandó részvény-társulatok által hoz-zánk falusiakra is, és jó példájokkal nem működ-nék közöttük is, mi bizony tehetetlenségünk, tudat-lansági apathiaikkal soha oda nem fogunk menni és emelkedni, s bár mily szellemi világot is árasz-szon a kolozsvári gazdasági egylet, az reánk távol vidékeken lakó közép-birtokosokra nézve mindig csak véka alá rejtett gyújtót gyertya lesz az.

Igyekezzenek hát főuraink apróbb részvények-re alapítandó társulatokat az ország több vidékein alakítani, melyekben mi is, közép-birtokosok, hasznát hajtólag résztvehessünk, mert sok homokszem dom-bot képez, kereskedjünk így összevetett vállakkal magunk tulajdon terményeinkkel a bizonyára, ha az

ily társas vállalkozó szellem közép-osztályu birto-kossainkual e kijelölt uton lábra kap, mentve le-szünk, azért vidéánt consules, mert Róma delibera-te Sagantum perit.

Egy a közép-birtokos osztályból.

Kül- és belföldi levelezés.

Sajónai fűrdő. július 17.

Belső-Szolnok megye m. láposi járásába fe-k-szik a stójkai-fűrdő Magyar-Lápostól félórai távol-ságra, melyet azért neveznek Magyar-Láposnak, mert ottan laknak magyarok is, beszélnek magya-rul is, s mint oaz a tengeren, idegen elem közzé szorulva lakik a magyar lakosság, mely egy hatal-masodó elem befolyásától menten, különböző idő-viszontagságok között is híven megőerte nemzeti nyelvét, szokásait s erkölcsét, melyeket atyától örökölt; de mivel a nemzeti mivélődést csak nem-zeti irányú nevelés útján lehet eszközölni s meg-szilárdítani, egy építendő iskola alapkövére már 3 év előtt letétetett, s ma már az egész épület fedél alatt áll. azonban még sok van hátra a tökéletes bevég-zéség, a szükséges költségek, és segélyforrások már-már kiapadókba levén, ezen üdvös cél előmoz-dítására a m. láposi ev. ref. iskola javára a tegnapi napon az egyházi előjáróság, a stójkai fűrdő nagy társalgó-termében ének- és szavalattal egyben kap-csolt tánczi-álom rendeztetett 1 frt o. é. belépti díj mellett. A tánczvigalom csak úgy folyt le, mint más nyári vigalmak, muzsika szó mellett izzadtuk, s izzadás közt méltó bért arattunk, tánczolja tán-czát édes nemzetünknek, merengtünk a vidéki szé-pek szempillantásain, s e mellett 151 forinttal o. é. neveltük az iskolai építési alapot; sokkal érdeke-sebb volt ama hangverseny forma egyveleg, mely-nek fénypontját néhány szavalat képezte, s a dé-zi dalárda közreműködése. Nincs miért egyenként részletezzem az előadott darabokat; ismeretes már e dalárda tehetsége s bázafi buzgalma, mely már nem egyszer hallatta magát, midőn játékony czélt kell előmozdítani; de nem lehet ki nem emelni a dalárda élhető lelkét, mozgató szellemét, dézsárosi főhadnagy Pécsi Imre urat, ki a dalokat beta-nította. A szavalatok is jól töltek ki. Medgyes Vil-ma sok érzéssel, és így hatással szavalta Zrinyi dalát Kőlcseiktől. Az ifjú Szűcs Ferenc, az „Élő szob-rát“ korához képest elég erővel adá elő. Harkó Jenő pedig „A magyar ifjakhoz“ szavalá; mindenik hatással, mert több érzéssel, mint erővel szavaltak, a mely érzés még fiatal, és romlatlan kebel mélyé-ből származott, s mindenek felett az ifjuság vára-zsa tette vonzóvá előadásuk. Nem is kell talán említenem, hogy a közönség nagy részét a stójkai gyógyvendégek tevék, kik örömet oszták meg haj-lékukat a vigalomra jött vendégekkel, s még a vigalom zene-költségeit is fedezték a bálí vendé-gekkel, hogy annál több maradjon az üdvös célra.

Az idei stójkai fűrdő idényről is illő szóla-nom egy füst alatt, miről több jót írhatok, mint a múlt években, mert a mérsékelt árszabály annyí vendéget varázsolt ide, hogy a szobák többnyire telvék, azonban a szolgálat még sok kívánni valót igényel, általában e tekintetben a hazai fűrdők a külföldiektől nagyon hátra állanak, s ez oka, hogy sokan hazánkba közül a nem költségesebb külföldi fűrdőkre mennek. Hiába a leghasznosabb víz, a legjátékonyabb fűrdő hasznát élvezését lehető ké-nyelem, és táplálkozás nem segítik elő, a kénye-lemnek pedig kiegészítő része a jó szolgálat, mi Stójkán az idén hiányzott; azon bizonyos Gefällig-keit, mit magyarul ily jól kifejezni nem lehet, mint egy 16 használatos szoba, mindig telve itt létem óta, pedig ezen fűrdő idény jelen hóban végződni szokott, azonban még soká tartana, ha több szoba lenne.

Maga a tulajdonos, az elbonyt gróf Eszterházi Antal eleget áldozott ezen fűrdőre, de mi ugy hisz-szük, hogy kevesebb költséggel is többet lehetett volna tenni. Mostani birtokosa gróf Eszterházi Ist-ván mindent elkövetni szándékozik, hogy e fűrdő jó birnevét ismét visszakapja, azért bizta a me-gyei főorvos és hatóság felügyelete alá, de mi ugy vélekedünk, hogy egy vállalkozó több év alatt még többet is tehetne. A szellemiekre is van gon-doskodva, jár ide a „Pesti Napló“, „Kolozsvári Közlöny“, „Hazánk“ és „Bolond Miska“. Csak az érdemet méltánylom, midőn fűrdő orvos dr. Almai is megemlítem, s végül elismerésemet nyilvánítom a tordai barna hangászkarának, mely nem egy bus-órát üz el, és segít elő savany vizet telt poharamat könnyebben elkölteni. r. l.

Bibarczfalva, július 14.

Folyó hó 9 kén kedves ünnepélynek voltam tanuja, a bibarczfalvi hideg és meleg borviz fűrdő megnyitásának ünnepélye volt ez.

Nem akarom ez ünnepélyt részleteiben elmon-dani, elég mondani való e tekintetben, hogy e tár-gy eszme-valósulás méltán örömteljes — rózsás kedvű — ünnepet szerzett Erdővidék minden rendű és rangu nagy számú közönségének. S én éppen e méltányos ünnepély helyes alapjáról akarok szólni.

Bibarczfalvát a természet ásványos vízzel nagy mértékben megáldotta. Elballgatom ivó-borvizének helyi kitűnő jóságát és tapasztalat által bebizonyi-tott szállíthatóságát, csak ásványvizének több alka-lommal igazolt gyógyerejét kívánom az olvasó kö-

zönség figyelmébe ajánlani. Igazságot szólok, ha azt mondok, hogy vidéktükből gyakran sokan el-jöttek, hogy községünk iszapos fűrdőjében enyhü-lést és gyógyerőt keressenek hűléses betegségek fájdalmainak enyhítésére, s a reménység őket meg nem szegyenítette. Különösen azután, hogy közsé-günk egy nemes keblű emberbarátja az ásványos gyógyerejétől magát igazolt forrást hideg fűrdővé alakíttatta, áldják a bibarczfalvi gyógyforrást sokan, ezek közt: olosztelki Kolombán Zsigmond és szá-raz-ajtai Józsa Gergelyné, kik hűléses betegség mé-att testi felszégtségben szenvedtek, de rövid idő alatt az elvesztett testi erőt visszanyerték; s még sokan, kik vannak többen a nép alsóbb osztályá-ból, s tán e lap tisztelt olvasói közül is.

Hogy az így nyilvánuló gyógyerő lehető ké-nyelemmel is legyen párosulva, a fennevezett em-berbarát arról is gondoskodott az által, hogy kettős hideg fűrdőt külön vetkező szobákkal és két szo-bában gőzerővel melegíthető 4 kád meleg fűrdőt állíttatott fel, s elismerést érdemlő utánjárással ren-dezett be, még pedig úgy, hogy a meleg fűrdők hideg időszakokban is használhatók legyenek, s még a fűrdők udvarán 3 vendég szoba a fűrdői vendégek számára konyhával és pinczével igen mér-sékelt áron béibe adható.

Egy bibarczfalvi.

Hazai intézetek

A kolozsvári orvos-sebész tanintézetéről.

Salamon József tr., K.-kórház m. orvos és helyg. tanár-segédöl.

Folyó hó 10-dikén, hétfőn kezdetek meg a nyilvános vizsgák a helybeli o. s. tanintézetben, s első vizsga volt a részletes vagy gyakorlati kór-és gyógytanból. Örömmel felt el a hallgató az egy-mástérő, csaknem kivétel nélkül higgadt, minden tekintetben helyes és jó feleletek hallatára, melyek meg egyrészt a tanulók nagy szorgalmát tanúsíták, s azon odaadást, melylyel tanulmányaiknak áldozá-nak: addig hű visszatükrözői mélt. Szabó József tr. igazgató s e tárgy ny. r. tanárának mély belátása, nagy tudománya s különösen páratlan gyakorlati tapintatának, melynél fogva tanítványaival — mel-lőzve a bizonytalan habozást és féltevényt — a tényleget, gyakorlatit s a valóban helyest nem csak megemertetni, de ugyiszóva beléjük önteni képes. Hasonló szép eredménnyel folytak le a hét mentén a többi vizsgák is; 17-kén pedig volt az érdemsorozat fölőlasása. A tanakor egyetelmű nyilatkozata szerint a jelenlegi harmadévesek egyi-két képezték azon ritkán előforduló jeles osztályok-nak, melynek minden tagja megérdemli a dícséret-t. Közöttük (18-an vannak) némelyek csekélyebb előkészülettel fogtak az orvosi tudományokhoz, de többen bírnak érettségi bizonyítvánnyal, vagy más felsőbb tanfolyamokat, gyógyszerészetet hallgattak; miből kitetszik, miszerint e tanintézetet nem csa-pán borbély-legények keresik föl, hanem tanulabb ifjak is, kiknek anyagi erejük nem engedi az 50—80 mérföldnél messzebb levő egyetemek va-lamelyikére menni. Mig másrészt éppen ezen osz-tály szép előmenetele arról is meggyőzhet bárkit: miszerint — az elváltatott Európa balfogalma dacára — abból is válhat fakjának teljesen megfelelő em-ber, kit sorsa eddig csak például borbély-legény-ségig segített, csak alkalma, esze, szorgalma s bi-vatása legyen. (Lincoln favágó volt.)

Ezen orvos-sebész tanintézet száz éve már (felállítatott 1775. udvari k. sz. 916/1775.) az óriás sziklák rejtett patakaként zajlanul folytatja áldados működését; sok meggazdálkodást eszközöl-vén az államnak, sok szegény ifjunak szép állást, és megszámlálhatlan szegénynek orvosi segélyt, el-látva kevesebb igényű orvosokkal hazánk távolabbi s kevesebb vagyonos vidékeit. Esmeri a közönség, több város és megye ama köztisztletet s becsülés-ben álló számosakat, kik ez intézetnek köszönik kiképzettségüket; tudva van a hadseregben, meny-nyit gazdálkodik meg az állampénztár az által, hogy a sebészeknek csekélyebb fizetést ad, mig orvosnőndort nagyobb ígéretek mellett is kérdés, még ez idő szerint kapna-e?

Felállítatása óta az intézet koronkint széles-bítettett, annyira, hogy jelenben már a fontosabb orvosi tudományok csaknem mindenik saját tan-szék által van képviselve, a mellék tudományok ezek mellé levén beosztva: 7 rendes tanár, 4 se-gédtanár; természet-vegytani laboratorium; fűvészk-ert; gyógyszer-tani gyűjtemény; élet-boneztani mu-zeum, kór-boneztani muzeum; sebészeti s szemészeti műeszköztár; szülészeti készülékek; orvosi könyvtár; bel- és külső kóroda stb. A tanszékeket oly tudó férfiak bírják, kik a két magyar haza orvosi kara s természettudósai előtt tanárokhöz illő nevet vív-tak ki maguknak. Az elméleti tudományok értebi-tésére megkivántató gyűjtemények és kellekek még sok kívánnivalót hagynak; azonban ezekre nézve sem hiányzik merőben a figyelem-rendes évi ado-mányok (dotatio) levén a kormány által rendelve az azokra szükséges kiadások fedezésére. Egészen jobban áll a dolog a gyakorlati képzésre nézve; itt a tanulóknak ugyanakkora, sőt tágasb mezőjük van, mint nagy egyetemeken. Ugyanis a Károlyi-kórháznak van nem-bujasenyves betegek számára több mint 50 ágya; ezzel egybekötve a bel tan-kóroda (clinica) 10 ágygyal; a kül tankóroda 6

ágygyal, összesen 66 ágy, melyeket a tanulók na-ponta látogatnak. A K.-kórház bujasenyves osztá-lyán 32 és több ágy is van, melyet a tanulók 4—5-ösével fölőstva naponta szintén látogatnak; ezenkívül a szemkóroda és szülészeti egyszersmind tankórodaikként szerepelnek. Együttvéve 130 beteg-ágynál több van 16—18 növendék tanulására: mig a pesti s bécsi egyetemeken egy-egy tankóroda 16—30 ágygyal levén fölőstelve, 100—200 tanu-lónak gyakorlati képzésére bizonynyal kedvezőtle-nebb arány ennél; a nyilvános kórházakat pedig csak a tanfolyam bevégezése után keresik föl azok, kiknek önszorgalmilag tetszik. Bátran kimondjuk, miszerint a kolozsvári orvos-sebész tanintézetnél, csekély s könnyen pótolható hiányokon kívül a teljes kiképzetést csupán a három éves tanfolyam rövidsége, és a tanulók csekély fokú előleges képe-sítése gátolja; de arra egyaránt az intézet szer-vezete teljesen alkalmas.

Az elmondottak szerint tehát, s tekintetbevéve tanintézeteinknek a kór igényt még mindig általán ki nem elégítő csekély számát; minőlfogva azokat kevesbítetünk éppen nem szabad: ez idő szerint a meglevő orvos-sebész tanintézetek megszüntetése nem óhajtható és nem indokolt; mint ezt most bi-zonyos helyen, a helyzet valódi kívánalmait föl nem esmerve, s orrukon túl nem látván, indítványozzák és sürgetik, hanem inkább azoknak, melyek egye-temmel összekötve nincsenek, teljes orvosi karrá bővítése kívánatos és szükséges. Ez különösen áll a kolozsvári intézetre; sőt hazánk nem csak ily szerű átszervezésre, hanem egyetemre tarthat méltán igényt; mert nekünk Lajthán innenieknek csak is az egy pesti egyetemünk van, mig amott egymást éri az egyetem.

Azért, rég van bár szóban az ilyenmű intéze-tek megszüntetése, az ige mindaddig testté nem vál-hatott; mert a gyakorlat az elméletnek mindannyi-szor ellene mondott, s a szükségesség erősebb volt a látszólagos gazdálkodásnál. Sőt a „Wiener Ztg.“ melléklete „Österr. Wochenschrift für W. K. u. ö. L.“ V. kötetének idei febr. 11-én kiadott 6-dik fü-zetében előadatik mind az, mi a tanfolyam 1861—64. években történt; világosan látszik az „Unter-richtsrath“ működés-folyamából az általunk fenebb előadott tekintetek szemelőtt tartása és méltány-lása: Grázban az orvos-sebész tanintézet orvosi karrá emeltetett 1864-ben. A lemergi s innsbruc-kiakkal hasonló van czébbavéve. A krakkói meg-szüntették, mert ott egyetem van. Többeknél az eltűrlés helyett tetemes javítások tétettek.

Azonban az Unterrichts-rath működése sem tar-tozik ránk ugyanazon közlés szavai szerint: „in den sogenannten deutsch-slavischen Ländern“ és is-mét alább: „so dürften die folgenden Nachweisun-gen der Wirksamkeit, der Unterrichtsleitung in den nicht-ungarischen Ländern Oesterreichs immerhin einn über die Besorgung laufender Amtsgeschäfte hinausreichende Thätigkeit zur Anschauung brin-gen.“ Ugyanezt tanúsítja az is, hogy a pesti egye-tem nem rég önállóan véleményezett az ott levő sebész tanfolyam ügyében; még pedig a tudomány érdekében megszüntetése mellett, de gyakorlati te-kintetben nem. (I. O. H. L. 28. sz. 1865.)

Nem a bécsi Unterrichts-rath tehát, hanem más, a helybeli viszonyokat amannál jobban esmerő és illetékes testület egykor a kolozsvári orvos-sebész tanintézet sorsa felett tanácskozik, majd ha-zánk szebb jövője kezdetén, midőn nem eltűrlését, hanem annak teljes orvosi karrá emelését ajánlandja a felségnek. Addig bátran jöhetnek a magokat a szép orvosi tudományak szentelendők, és jöjjenek is minél nagyobb számmal, mert nyugodt öntuda-tal biztosíthatjuk őket arról, hogy tanpályájuk felbe nem fog szakíthatni.

Itt önkénytelenül eszünkbe jut ama hír, mely e lapok idei június 27-diki 74-dik számában bécsi keltezéssel közöltetett, mely szerint a birodalomban levő mindenik, s így a kolozsvári orvos-sebész tan-intézetnek is megszüntetését a bécsi Unterrichts-rath elhatároztá! az 1866-ban megszűnik. Esmerve az intézet léte vagy nem-létére határozó befolyással bíró körülményeket, és minthogy hivatalos uton ez ügyben éppen semmi rendelkezés sem történt: az igazság érdekében, s az illetők tájékozása kedvéért e hirt merőben nem igaznak vagyunk kény-telenek nyilvánítani; valamint azon állítást, mely szerint „a kolozsvári akademián nem taníjják a syphilit“ — rágalomnak, és pedig azért, mert a bujasenyvtant Kolozsvárt előadja az általános kór-tan tanára elméletileg, a sebészet tanára, valamint a gyakorlati belgyógyászat tanára az ágynál a kó-rodákon gyakorlatilag; tehát három tanártól hallják azt. — És még ezen felül az idei 3-ad éveknek sa-ját szorgalmukból külön tanfolyamot vétek e sorok írójától a jelen tanév második felében a „mellbe-tegegek és a bujasenyv kórjelzés kór- és gyógytanából“, a midőn egyszersmind a mondotta-kat ábrázoló kórképeket esetről esetre a betegágy-nál nekik mindig gyakorlatilag bemutattam.

Egyébiránt a levél bécsi keltezése nem volt képes elég sürű ködöt vonni az illetők szeméi elé, melyen át a syphilis elő nem adását illető állítás indokaira azonnal rá ne esmerhetek volna. le nem

Különfelek.

— A „Debatte“ tegnapi száma egy pár érde-kes hirt hoz. Báró Sennyei tárnokká nevezetett ki,

miáltal helytartó gróf Pálfi hivatalos működése is megszűnendő.

— Pestre tudósítás érkezett azon módrol, a mely szerint Erdély állása Magyarországhoz szabályoztatnék, a melyből azt lehet kivenni, hogy egy egészen új erdélyi országgyűlés hívatnék a végett össze (hova? Pestre-e?), a mely az unio kérdésben definitív nyilatkozzék. Egyébiránt bármint módot érvényesítsenek, annyi bizonyos, írja a „Debatte“, hogy az előbbi udvari kancellár gróf Nádasdyval, az ő alkotása is sirba szállt.

— Jokai Mór, kitől az „Üstökös“ és „Hon“ szerkesztése jogát a hadi törvényszék elvette volt, azon biztosítást nyerte, hogy lapjának szerkesztési jogát visszanyerendi.

— Koos Ferencz, a derék bukaresti lelkész, egy levelet intézett a „Növendékek Lapja“ szerkesztőjéhez, melyben tudósítja, hogy a lapjában megjelent „Miért marad el az országgyűlés“ című vigjátékot Bukarestben működő növendékek által előadatta. Ez az első színű — írja Koos — melyet Oláhországban született magyarok előadtak. Tengeri nép gyűlt össze, és az egész darabot elejétől végig ismételni kellett. E levéllel együtt egy szerszind két aranyat küldött be a nevezett szerkesztőséghez, hogy jutalmul tizeszék ki hason irányú színű írására. Ugy tudjuk, csak azért késik egy pár napig a kibérítése, mivel a nemes keblű lelkész ur küldeményéhez még csatolni akarnak néhány darab aranyat, hogy ne csak a czél nemessége, de a jutalom maga is legyen méltó a legjobbak fáradozására. A kit érdekel a nevelés ügye, és kit ne érdekelne? nemesen fog tenni, ha hozzájárul a díj növeléséhez. Siker esetre Koos felajánlott még négy aranyat egy második pályázathoz.

— A mint Abrudbányáról írják nekünk, a város lakói az ott vendégszerelő Lendvay M. megtisztelésre barátságos kirándulást rendeztek a „Detonata“-hoz, hol díszes lakoma alatt élénk pohárköszöntések folytak. S Abrudbánya lelkes népe a szép tollú Jókairól is újból megemlékezett, kit a város pár év előtt oly szép lelkesedéssel fogadott, és ki a város lakói előtt azóta csak kedvesebb emlékekben áll.

— Az „Ostdeutsche Post“ írja: „A dolgok ujra alakulásánál nem lehet elmellőzni sem a februári alkotmányt, sem az octóberi diplomát. Hogy ez utóbbi jobban fog előtérbe lépni, mint eddig, az már szerkezete bizonytalansága s határozatainak nem szoros megállapításában rejlik, melyek könnyebben engednek meg más magyarázatot, mint a februári s pátens határozott, konkrét alakjai. Mindemellett azonban meg lehet, hogy a februári pátens is kir. előterjesztésként hozatik a magyar országgyűlés elé, mert a Lajtán tli tartományoknak elismert jogalapját képezi s ez el nem kerülhet, a míg a kiegyezés a birodalom két fele között alkotmányoszerűtton lesz valószínű. Ha egyszerűen elvettetik, mindenestre nem marad más hátra, mint az 1848 ki törvények revisiójához fogni s a közös ügyek közös tárgyalása tekintetében oly munkálkodást létesíteni, melyet a Lajtán tli tartományok is elfogadhatnak.“

— Az új ministerium általános programja, melyet a „N. F.“ közölt először, egyhangulag a légből kapottakat mondatik ugyan; de hogy olvasóink mégis lássák, mielőtt állt az a költött program, felkarunk emeltem föbb pontjait. E szerint az octóberi diploma képezné a végbemenendő átmenet alapját; a magyar országgyűlés működési köre az 1847 előtti álláspontra vezettetik vissza, az adókievítés s az unjoneozási jog azonban a koronának marad fenntartva; a mini-tertanásban 3 lárczanélküli magyar minister lenne tiléssel és szavazattal; a februári alkotmány revidálására a birodalom összes tartományai 120 taggal bíró secretus bívátik egybe. Ez amaz apokryph programmlénege.

— Utóbbi időkben a magyarországi protestans egyházmege tüzetesen foglalkozott az egyházi javak tömeges és így jutányosabb biztosítása kérdésével. A mint egy e tárgyan közreadott röpiratól látnuk, a magyar ált. biztosító intézet fel volt kérve véleményadásra az iránt, hogy az egyházi javak egészen összeget mennyiért biztosítaná, s ugy tudjuk, ily kérdés intézetet az erdélyi kölcsönös biztosító intézetbe is. Ugy látszik, az egyházi hatóság más irányban fog eljárni. Előttünk fekszik az e tárgyan Miskolcra kiküldött egyházkerületi küldöttség egy jelentése, a mely azon tervet foglalja magában és indokolja, hogy a királyság összes protestans egyházi javainak biztosítására egy külön testület állíttassék fel, mely a kölcsönösség alapjára fektetett biztosítást intézze kizárólag az egyházi javaknak. A bizottság az alapszabályok tervét is kidolgozta, a mely valószínűleg minden egyházkerületnek meg fog küldetni, s binni lehet, hogy a kölcsönös biztosítás elvét az egész protestans egyház lesze-e oly jutányos, mintha az összes egyházi javak valamely nagyobb területű kölcsönös vagy részvényes intézetnél biztosítottak volna, ez a kérdés, a mire a bizottság kedvező választ ad ugyan, mit azonban csak huzamos tapasztalat foghat igazolni, mint hogy az önálló biztosító intézetek éppen az által állíthatnak meg mérsékeltbb díjszabályokat, mert nagy substratumra dolgoznak, s visszabiztosításokat használva nagy arányra oszlik fel a kockáztatás.

— A „Vasárnapi Ujság“ e heti száma gróf Eszterházi Mórcaz minister ő excja arczképét hozza meleg hazafiai lelkesültséggel irt életrajzzal. Ime, az életrajzból néhány pont. Gróf Eszterházi Mórcaz gróf Eszterházi Miklós nádornak a frakói ágon leszármazott egyenes utóda. Született 1807. sept. 23-án; atyja az egykori jobbágyság előtt még most is áldott emlékezetben álló nagy kegyességű földesur gróf Eszterházi Miklós, anyja Roisin François marquisné volt. Gr. Eszterházi Mórcaz első ifjúsága óta a diplomati pályára készült, s az első gyakorlati alkalmazást Metternich herceg kabinetjében nyerte, hol Mensdorff-Potilly gróffal, a mostani külügyminister- s a ministertanács elnökével egy időben szolgált s a két fiatal tehetség annyira kitűnt, hogy már akkor Metternich herceg egykori utódjainak tekintettek. Később, miní követségi titkár működött több külföldi udvarnál, utóbb Hollandiában, Berlinben s több más német udvarnál mint követ, végre a római kuriánál, mint nagy követ képviselte az osztrák császári udvart. 1856 ban lemondott követségi állomásáról s baza jött, hol fehérmegyei gazdasági szep uradalmában, Csákvárott, a köztügyektől távol eső öndes magánéletet élt. A bekövetkezett mozgalmas idők előszóltították magányából, s mint tudva van, az 1861-diki országgyűlés bevégezése után, az ő Felsége által neki ajánlott tárczanélküli ministeri állást elfoglalta, hol az óta folyvást működik. A legújabb ministeri válságba való nagy államférfiúi szintűgy, mint magyar hazafias működését tudják olvasóink. — A kik gróf Eszterházi Mórcazot személyesen ismerik — végzi szép tollal irt sorait a „V. U.“ — általánosan dicősrík nyájás és szeretetreméltó egyéni tulajdonait, széles ismereteit, éles esztét, elevenre ható satyrikus és elmés öleleteit, s mindenek felett erélyét s finom tapintatát, mely mintegy előre látszik műveinek sikerét biztosítani. Legnagyobb részt az ő befolyásának köszönhetni, hogy az utóbbi időkben Magyarországra octroy utján behozni szándékolt törvénykezési rendszabályok s a horvát báni conferentia által tervezett megszorító választási törvények életbe nem léphettek. A magyar tud. akadémia újabb gyámoltól között is ott találjuk gróf Eszterházi Mórcaz nevét 4,000 forint adományával. ... Szavai és tettei arra mutatnak, hogy benne a korona fénye, Austria nagyhatalmi állása és nemzetük boldogsága hú és munkás ügyvivőjére talált. Az Isten segítse nemes fáradozásait!

— A szatmármegyei gazdasági egyesület a Szatmármegyében működő négy jótékony nőegyletet felszólította, hogy küldötteik által vegyenek részt egy bizottmányban, mely a fényűzés elleni óvszeret felett tanácskozzék. E bizottmány működésének eredménye egy „emlékirat“, melyben a takarékoság javaslatok nyolcz pontban vannak összefoglalva: A fényűzési s fölösleges események eltávolítása a háztartásból. A drága kelmék s ékszerek vásárlásának kiküldetése. A drága borok, szivarok s nyálakosságok száműzése. A hitelbe vásárlástól való tartózkodás. Ötözikben az egyszerű és magyaros jelleg. Az asztal izletes egyszerűsége, déiben legfőlebb négy, este két tál étellel. Költségvetés készítése, s ebben a kiadások pontos összhangzása a jövedelemmel. Végre: hasonló szellemben vezetett okos gyermeknevelés, e legfőbb sulylyal bír végezél, melytől a haza jövője van föltételezve.

A „Fővárosi Lapok“ következő megjegyzéseket csatolja ehhez: „E pontokból látszik, hogy Szatmármegye nemes női sem léha tündetést nem akartak előidézni, sem a női hivatás körét túl nem lépték, sem tulszigort, mely rendesen a ki nem vihetés hagvát hordja magában, nem alkalmaztak. A csin, szatáság, izlés és egyszerűség, e megannyi női erények, mind a legszélso fokig megtarthatók e pontok mellett, s csupán a fényűzés — e pusztító mérge — esz száműzve. Ők csupán arra intenek, hogy győző az erőssé, szegény a gazdaggal anyagiakban ne mérközzék, mert ez egyenletlen mérközés dalhatatlannal kártékony hatású, közelszegényülésre vezet. Nem is erőszakolják javaslataikat senkire, hanem annak kivételét mindenki józan értelmzésére s hazaszeretetére bízzák, melyek a jó utra térőt megmentik, az eddig gondatlant figyelemre ébresztik, s az álszemérmesnek bátorságot kölcsönöznek.“

— Az ugynevezett „Végeladás“-féle kereskedői manőverre való visszaéléseknek, melyeknél a mindenféle csúfító ígéretek daczára, a község silány és rossz, tehát minden látszólagos olesóság mellett drága) cikkekkel szedetik rá, most már valahára vége szakad. A pestvárosi tanács — igen helyesen — elhatározta ugyanis, hogy az ilyenü visszaélések megszüntetése végett a m. helytartótanácsot olyneműrendelet kibocsátására fogja felkérni, mely szerit végkiárulások és önkényes árverezések csak atósági engedély és felügyelet mellett legyenek rendezhetők.

— (Gyermekeklás.) Egy Versecz vidéki földmivesnőnek már rébben elhunyt 12 éves leánykaja. Mult hó 18 án, z említett asszony a fehértomplói vásárban egé sor nyomorék és vak koldus mellett haladván el, így elszáradt koldus leánykát vett észre, kinek kéji hiányzottak, s ki nagyon hasonlított elhunyt leánykájához. Megszólítván a nyomorék leányt, kétségbeesett lett, hogy gyermeke. A szegény nő a lelki mérazkodás következtében el-

ajult. Ezalatt a körülötte összegyűlteknek sikerült a leánykára fölügyelő koldust föltartoztatni, ki a zavarban menekülői akart. Daczára a koldus azon nyilatkozatának, hogy a leányka kezét egy sertés harapta le, a szivtelen megcsontított és gyermek-tolvajt a batóságnak szolgáltatatták át. Mennyi igaz e történetből, nem tudjuk.

156. közs.

2941. tan.

Pályázati pótló hirdetés.

Értésére esvén Kolozsvár szab. kir. városa v. e. közönségének és tanácsának az, hogy a Kolozsvár város történelme megírására néve 1863 oct. 30-án 291. községi, valamint ugyanazon évi nov. 10. 4433 sz. a. kelt tanácsai végzés következtében hírlapilag közzétett pályázati hirdetés némely pontjai iránt az írók és bírálók részéről kételemek támadtak; mint szintén az is, hogy a kitűzött feladat, nemcsak Kolozsvár város gazdag levéltárában, hanem más hazai közlevéltárakban is nagymérvű kutatásokat, az oklevelek elolvasása és czélszerű le-másoltatása, rajzok és mérések, stb. a versenyzőktől sok időt, költséget s szem- és lélek-rongáló munkát kíván a város v. e. közönsége és tanácsa, elől említett pályázati hirdetéséhez pótlólag a következőket adja és teszi közzé:

A bírálat eredményének kihirdetése a v. esk. közönség gyűléstermében 1867 július 1-én történik meg, s a jutalom azonnal kiadatik. Ha az történetek, hogy csak egy pályamű érkezik be, ezen esetben is, ha azt a bírálók és jutalom-tűző a maga nemében jelesnek s jutalomra méltónak találják, a pályadíj szintén kiadatik.

Az előbbi hirdetés e kifejezésének: „a műtulajdoni joga író marad“ értelme az, hogy a város esküdt közönsége és tanácsa a kinyomtatást a műböz méltó alakban az író felügyelete alatt végrehajtván, 200 példányt saját céljaira megtart, a többit teljes tulajdoni-joggal az író szabad rendelkezése alá bocsátja.

A pályamunkák idegen kézzel írva a neveket rejtő pecsétos levélkével a város községi tanácsához küldendők be, a honnan azok a már kijelölt bírálóknak adatnak át.

A határidő a fennebbi okok tekintetéből 1865 december 31-ről 1866 december 31-re tétetik át.

Az első hirdetés egyéb feltételei érvényben maradnak.

Szab. kir. Kolozsvár város közigazg. tanácsa, 1865 iki július 8. tanácsának e hó 18-ikán tartott üléséből.*)

Politikai hírek.

Austria. Bécs, jul. 14. A „Nat. Ztg.“ írja: „Hire jár, hogy Werther báró a porosz követ Karlsbadból új ajánlatokkal fog a napokban ide érkezni. Az mondatott, hogy Poroszország most hajlandónak mutatkozik az austriai jegyzékben foglalt új ajánlatokat elfogadni, s hajlandó maga részéről a febr. 22-kén nyilvánított követeléseket módosítani. Azonban ugy látszik, hogy hibásan számítottak, a kik ily hiedelemben valának; leg-alább a mai napig semmi jelét se tapasztalhatni annak, hogy Poroszország a hercegségek kérdésében engedni hajlandó, s a „Gen. Corr.“ tegnapi esti kiadásában megjelent frankfurti levél, — mely azonban az itteni külügyministeriumban fogalmaztatott, eléggé mutatja mérsékeltlen hangjával is, miszerint Bécsben teljességgel nem számítanak többé Poroszország részéről előzékenységre. A külügyi hivatalban jelenleg nagyon ellenséges hangon beszélnek Poroszországról, s a félhivatalos lapoknak megengedtetett, hogy kedvük szerint ömleszszék ki „hazafias epéjüket“; tehát feltehetni, hogy nem-sokára fullánkos kifejezésekbe törnek ki a sugalmazott köz önyök, s az csak a kérdés, vajlon lesz-e valami benyomásuk ezen papir pattogásoknak. A congressus híreket Bécsben nagyon semmieseknek vették. Azonban mégis ugy hallani, miszerint azon indokok között, melyeket Franciaország használt, hogy Spanyolországot rábírija Olaszország elismerésére, az is előfordult volna, hogy ezen lépés nélkül igen bajos helyzete leend a következő európai congressuson. Bach b. Rómából Bécsbe szöliutott, s azt beszélék, hogy nem is megy többé vissza, hanem más alkalmazás vár rá; a mi nem éppen valószínű, miután azon magyar államférfiak előtt, kik jelenleg döntő szót bírnak Austriában, igen gyűlölt személy a báró ur. A mi a concordatum revisióját, vagy éppen megszüntetését illeti, arra a mostani körülmények közt sem lehet gondolni.“

A „B. u. H. Ztg.“ levelezője írja, hogy Bécsben nagyon rossz hangulatban vannak kormánykörökben Poroszországra vonatkozólag. Még azt is feltételezik a porosz kormányról, miszerint Olaszországgal a kereskedelmi alkudozások palástja alatt Austria nyomására czélzó terveket kóhol, melyeknél a kellő pillanatban Franciaország segédkeze is ott teremne. De Bécsben is vannak böles s éles belátású államférfiak s nem lehetetlen, hogy illő kárpótlás feltevése mellett barátságos kezet foghat Olaszországgal a bécsi kormány stb. Az osztrák császár és porosz király Salzburgban történendők találkozásától is remélik, hogy elveendi a tufesz-

tett helyzet fulánkját, azt azonban bajosan remélhetni, hogy feltalálnák az árát a valódi kiegyezkedésnek.

Francoziaország. Páris, jul. 14. A „Pr.“ megegyezik a „Nordd. Allg. Ztg.“-gal a congressus valószínűségeket illetőleg abban, hogy egy ily congressus szükségessége mindinkább követelőbbben lép a kormányok elé. Sőt a „Pr.“ e mellett minden politikai okot mellőzni akar és csupán a pénzügyiek mellett marad. „Elég“ — mondja a nevezett lap — „egy gyors átpillantás, hogy észrevegyük, miszerint minden kormány a budgetek terhe alatt van meghajolva Francoziaország a helyzet nehézségeiből csak rövid idő előtt igyekezett 360 milliónyi kölcsönrel kimenekülni. Mikép szabaduljon meg Olaszország, mely folytonosan a nyilvános hitelhez fordul, ha csak nem fegyverez le? Austria az európai congressus határozatait megelőzte. Budgetjét hadseregének leszállítása által könnyíti, csak hogy mily más mértékben lenne áldáshozó e rendszabály, ha a congressus általános lefegyverzést tenne lehetségessé! Oroszország jelentékeny hadsereget tart lábon, mely terheli pénzügyeit. Ha egyszer nem félhet Törökország támadástól és lefegyverezhet, mily sulyos bonyodalmaktól és komor kilátásoktól menekülnek meg a keleti kérdésben! Végül Spanyolország 100,000 emberből álló hadsereg fölösleges terhe alatt fáradságosan lézeng.“ Mindezekből azt következteti a „Presse“, hogy ha a congressus nem is fogna, mint mondják, már most létre jönni, ez előbb-utóbb logikai szükségesség lesz e marad.

Páris, jul. 17. Antonelli bibornok egy conte Revelhez intézett levélben kijelenti, hogy a curia kész az alkudozásokat folytatni, ha az egyházi javakról szóló törvény elejtetik, s az olasz kabinet módosíttatni fog.

Olaszország. Florenz, jul. 14. A spanyol kormány az olasz királyság elismerése feltételeként a septembri egyezményre vonatkozólag biztosítékokat és értelme néve felvilágosításokat kért ki magának; az olasz kormány pedig kereken visszautasítja az ilyenü föltévést magától. Lamar mora válasza udvarias, de határozott volt, s O'Donnell hibetöleg beelégzik vele. A clericalis párt dübösködik, csak hogy sokkal nagyobb azon párt s a közvélemény is részén áll, mely az elismerést sürgeti. — A király egy ideig Piemontban marad, s a st. Mauriziói táborni meglátogatandja. Francoziaországgal jó viszonyban áll a kormány, felteszik, hogy becsületesen meg fogja tartani a császár a septembri conventiót. Uj alkudozásokról semmit se hallani, s még a mérsékelték is ugy vannak meggyőződve, hogy könnyen megárlhatna a sok jóból. Ugy látszik, hogy Bécsben akadnak elfogulatlan férfiak, kik óhajják Austria s Olaszország egymáshoz közeledését, csak hogy még mostanig sikeretlenek maradtak fáradozásai.

Németország. Berlin, jul. 17. A „Leipz. Abdpst.“ azon közleményére, hogy a közép államok szorosabban akarnak Austriával csatlakozni, Poroszország tulkapasainak erélyes visszautasítása tekintetéből, a „Nordd. Allg. Ztg.“ ezt mondja: Ha netalan a szövetséggyűlésen új indítvány folytán Poroszországtól felvilágosítások kívántatnának a hercegségek helyzetére vonatkozólag, Poroszország csupán akkor fog felelni, ha a szövetség illetékeségének korlátai közt marad. A szövetség illetékeségéhez pedig Holsteinnak szövetségi katonai szolgálati feltételei s a köz költségek arányos viselése tartozik. Ezen illetékeségen tulterjeszkedő szövetségi határozatokat Poroszország semmibe se fogná venni. Komoly rendszabályokról beszélnek Augustenburg hercegre, Franke-re és Samwerre vonatkozólag. Mensdorff gróf a herceg eltávolítására iránt tett legutóbbi előterjesztéseket is a leghatározottabban visszautasította.

Köln, július 17. Spanyolországról a „Kölni Ztg.“ következőleg irt: O'Donnell a királynét lemondásra igyekezik bírni, hogy ily módon az asturiái hg az ő kormányzósága alatt uralkodhassék. A francziák császara bir szerint pártolja O'Donnelt, mivel attól tart, hogy azon esetre, ha a terv létre nem jönne, a spanyol ministerelnök a köztársasági párt-hoz csatlakoznék.

Ujabb. Páris, jul. 18. A florenzei udvarnál M. Augusto Illoa nevezetett ki véglegesen spanyol követté, s megbízó levelet már át is nyújtotta. Guizot állítólag programot dolgozott ki, melynek tárgyát az öregebb s ifjabb Bourbon vonal közti fusio képezi. A feltételek következők: V. Henrik lesz Francoziaország királya és lemond a párisi gróf javára. A programot hallomás szerint mindkét rész elfogadta! A walesi herceg a hajóhadünnepély bevégeztével Fontaineblaua várátik. Egy f. hó 13-ról kelt spanyol sürgöny az olasz királyság föltétlen elismerését mondja ki.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Július 21-kén: 5% Nemzei kölcsön 100 frt 74.90. — 5% Metalliques 100 frt 70.05. — Bank-részvény 795. — Hitelintézeti részvény* 200 forint 177.50. — London 10 ft st. 100 frt 23%, kr 109.40. — Ezüst 107. — Cs. kir. arany 5.25. — 1860. kölcsön 91.60.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE július 19-én 1865.

Államadósság.	Adott ár.	Tartott ár.	Elsőbbségi kötvények.	Adott ár.	Tartott ár.
5%-os nemzeti kölcsön 100 frtos	75 10	75 40	Osztrák Lloyd	89 50	90 50
5%-os metallogenes 100 " "	69 80	70 10	Dunagőzhajózási	95 50	96 50
4 1/2%-os 100 " "	61 " "	61 50	Államvaspálya	275 frank	110 " "
1839-dik évi teljes 100 " "	145 50	146 50	Lomb-velecei	275 frank	104 " "
1839-dik " ötödörös 100 " "	143 " "	144 " "			
1854-dik " teljes 100 " "	84 75	85 25			
1860-dik " teljes 100 " "	91 50	91 80			
1860-dik " ötödörös 100 " "	97 25	97 55			
Záloglevelek.					
Nemzeti bank 10 éves 5% 101 75	102 25		Hitelintézet	200 frtos	176 75
" kisors. ezüst. 5% 88 85	89 15		Bankrészevény	" "	794 " "
" oszt. 6. 5% 88 85	89 15		Alsó-ausztr. esc. bank	500 frtos	590 " "
Gall. hit. int. oszt. 6. 4% 81 " "	81 50		Lloyd	500 " "	223 " "
Magyar földhitelintézet 5% 81 " "	81 50		Dunagőzhajózási	500 " "	178 50
" 10 év. jöv. jegy 0% 81 " "	81 50		" "	500 " "	370 " "
Földtehermentesítési kötelezvények.					
5%-os magyarországi 100 frtos	72 50	73 50	Eszaki vasút ex div.	500 " "	168 " "
" erdélyi 100 " "	69 25	70 25	Állam	500 " "	178 " "
" horvát 100 " "	74 " "	75 " "	Déli	200 " "	212 " "
Sorsjegyek.					
Hitelintézet 100 frtos	122 50	123 " "	Nyugati	200 " "	163 50
Dunagőzhajózási 100 " "	81 75	82 25	Tiszai	200 " "	146 " "
Triest 100 " "	108 " "	110 " "			
Esztérházy herceg 40 " "	28 25	28 75			
Salm 40 " "	26 " "	27 " "			
Pálffy 40 " "	26 " "	27 " "			
Clary 40 " "	26 " "	27 " "			
St. Genois 40 " "	26 " "	27 " "			
Budai 40 " "	26 " "	27 " "			
Windischgrätz 20 " "	16 75	17 25			
Waldstein 20 " "	16 75	17 25			
Keglevich 10 " "	12 50	13 " "			

A t n é z é s e

a kolozsvári levél- és szekérposta indulásának és érkezésének.

Indul a levélposta:

Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.
Szeben, Brassó, Oláhországba naponként d. u. 5 órakor.
Maros-Vásárhelyre naponként d. u. 5 órakor.
Lengyelhonba és az orosz határhoz, úgy Bukovina- és Moldvába
Csernovicz felé, valamint Válaszút, Dézs, Nagy-Bánya- és Beszter-
terezére naponként esteli 6 órakor.
Debreczen felé Zilahon és Szilágy-Somlyón át: N. Károlyra na-
ponként délután 3 órakor.
Mocsra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton délután 3
órákor; egyéb napokon esti 6 órakor.
Kolozsra kedden, csütörtökön és szombaton déli 12 órakor.

Érkezik a levélposta:

Magyarhon- és külföldről, névszerint: Bécstől, Pestől, Kassáról,
Szegedről, Temesvárról, Aradról, N. Váradról naponként 2-3 óra tájban.
Szeben felől, Brassóból, M. Váasárhelyről, Abrudbányáról, Zala-
náról, Temesvárról és Tordáról naponként reggeli 8-9 óra közt.
A Csernovicz felől jövő s. ezzel egyesült nagy-bányai levél-
posta naponként reggeli 6 órakor.
Debreczen felől Sz. Somlyón át naponként reggeli 6 órakor.
Mocsról naponként reggeli 6 órakor.
Kolozsról kedden, csütörtökön, szombaton délelőtt 10 órakor.

A szekérposta indul:

Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor.
Szeben és Brassóba stb. naponként d. u. 5 órakor.
Maros-Vásárhelyre naponként d. u. 5 órakor.
Csernoviczra, Beszterezére, Dézsre naponként esteli 6 órakor.

A szekérposta érkezik:

Bécs, Pest és Nagy-Váradról naponként d. u. 2-3 óra közt.
Szebenből s. Brassóból naponként reggeli 8-9 óra közt.
Maros-Vásárhelyről naponként reggeli 7 órakor.
Csernoviczról s. Beszterezéről naponta reggeli 6 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli
11 órakor.
Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat
érkezése után. — Szállítási díj 8 frt 40 kr.
Kolozsvárról Brassóba kedden és pénteken reggel 4 órakor. — Szállítási díj
Tordáig 2 frt 10 kr. N. Enyedig 4 frt 38 kr. K. Fejérvárig 6 frt 66 kr. Szászsebe-
sig 7 frt 35 kr. Szebenig 10 frt 40 kr. Brassóig 18 frt.
Brassóból N. Szebenbe kedden és pénteken reggeli 3 órakor.
N. Szebeuből Kolozsvárra szerdán és szombaton reggeli 8 órakor.
E vonalokon gyorskocsi is kaphatók minden időtáiban.

Erdélyi

piaczi árak:

	Tiszta buza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Török- búza.	Marhabú- za.
k r a j e z á r o k b a n .						
Beszterezé július 11.	360-360	220	—	104	340	12
Brassó júl. 11.	414	168-248	296-244	160-158	280	14
Dézs " 7.	360-340	210-190	—	90-80	270-240	11
K. Fejérvár " 8.	278-270	180-174	—	120-120	120-216	12
M. Váasárhely júl. 13.	400-350	220-206	—	106	266	12
N. Enyed " 15.	336-326	280-260	—	120-90	124-200	12
Szamosújvár július 17.	320-280	200-160	—	100-90	220-200	12
Szászváros júl. 8.	350-340	220-210	—	164-160	240-230	12
Sz. Régen " 13.	400-350	220-200	200	120-100	360-200	12
N. Szeben " 13.	427-373	220-227	—	187-173	293	14
Sz. Udvarhely " 17.	370	200	—	110	300	12
Torda július 8.	346-294	205-200	160-150	106-100	112-205	10

Gabonár Kolozsvárt július 20-án 1865.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 2 frt 56 kr. Elegybúza 2 frt 26 kr. Rozs 1 frt 90
kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 18 kr. Török-búza 2 frt 54 kr.
Pityóka 1 frt 60 kr. Marhabúza 14 kr.

H I R D E T E S E K.

(217)

Haszonbéri hirdetés.

Gróf Bethlen Farkas urak Bonyhai uradalma:

- a) Bonyhán 941 hold 141 ööl szántó, 263 hold 1170 ööl kaszáló, 209 hold 1272 ööl legelő, 10 hold szőlő, tagosított birtok, 39 hold gyümölcsös, 988 hold 1033 ööl erdő.
b) Bernádon 158 hold 1511 ööl szántó, kaszáló, legelő.
c) Oláh- és Szász-Lászlón 283 hold 1355 ööl szántó, kaszáló, szőlő és erdő.
d) Leppenden 153 hold 489 ööl, legelő, szőlő és erdő.
e) Csávason 119 hold 1445 ööl, legelő, szőlő és erdő.
f) Dányánba 169 hold 441 ööl kaszáló, legelő, szőlő és erdő.
g) Szász-Örményesen 144 hold 269 ööl, erdő és egy pataki malom.
h) Haranglábán 149 hold 1442 ööl, erdő.
i) A Kükküllőn az Oláh-szent-Lászlón és Felső-kápolnai határon két 4-4 kövű Kükküllői lisztelő malom.
k) Bonyhán, Oláh-szent-Lászlón, és Leppenden kirekesztőleges, Bernádon, Csávason, Dányánba, Kund, Sz. Örményes és Szász-Szent-Lászlón határhoz kötött koromszajogok.
l) 166 kinyert és elbékelt szegődményeseknél évenként 4918 tenyeres nap-számok és
m) a Bonyhai főjósághoz tartozó, az idő és gazdaság kívánalmához alkalmasított fundus Instructussal együtt jelen év **augusztus 29-én** árverezés útján, helyt Bonyhán a jóság nagyságához mért többet ígérőnek haszonbérbe fognak 12 egymásután folyó évekre kiadni.

Válakozni kívánók 15,000 frt felkialtási összeg 10% bánatpénz letétele mellett megkaphatnak, azon hozzáadással, hogy az elősorolt erdők csak erdőtervény szabálya szerinti, makkolás és legelés végett adatként át, a házi faizást illetőleg ölfának való fa jeletve ki, s hogy az egész évi haszonbérnek 6 évi összege fekvőben, vagy állampapírosokban biztosított törvényesabba módon lekötendő.
Az árverezés napjára megkérjük a haszonbéri feltételeket, s érkekezhetni alul irttal Marosvásárhelyt.

Pávi VAJNA ELEK,

megbizott és hasz.

(133)

a Dianafürdő árjegyzéke.

Egy első osztályú kádós meleg fürdő ruhával	—	frt 50 kr.
" 2-dik — — — — —	—	frt 40 kr.
" 3-dik — — — — —	—	frt 30 kr.
" gőzfürdő a szokott napokban ruhával	—	frt 60 kr.
" mindennap különös órákban	1	frt 20 kr.
" hideg vagy zuhanyos fürdő ruhával	—	frt 20 kr.
" bázhöz rendelt melegfürdő rézkádban	1	frt 20 kr.
" — — — — — fákádban	1	frt — kr.
Cselédeknek és szegényebb sorsúknak egy fürdő	—	frt 20 kr.

Ezeket kívül rendeltethetnek különféle mesterséges ásványos u. m. kén-köves, vasas, só, jódos, szappanos, malátás, jó illatú füves és többféle fürdőkis. Gyengélkedőknek egy kocsit általi szállítástól is van gondoskodva.

Előfizetés útján, több rendbeli fürdőkre a fennebbi árak is leszallittatnak.

A DIANA-fürdő Igazgatósága feleslegesnek tartja, az ezen intézetben oly kényelmesen ellátott tisztá szamosi melegfürdőknek és különösen a gőzfürdőknek számát bántamakkban való sikeres batásáról bővebben szót emelni, és csak is az ezutáni használatban, és a t. cz. közönségnek szamos látogatásaiban több meg több meggyőződést öhojt.

Kolozsvárt, 1865 ben

a DIANA-fürdő Igazgatósága

(90) 22/7 (5-12)
Cs. kir. ausztr. kiv. szab. és első amerikai és angol szabadalommal ellátott

ANATHERIN-SZÁJVIZ
Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvostól, Bécsben, Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.

Egy palack ára 1 frt 40 kr.
Csomagolás 20 kr.

E kitűnő készítmény létezésének 15 éve alatt még Európán kívül is szerzett magának ismeret és hírt.

Használata legelőszertűbbek bizonyítá mindenféle fogfájás ellen, úgy a szájhús mindentől betegségei, fogíny, könnyen vérző beteg foghús, caries és skorbus ellen. Fölölvásztja a nyát, a fogkövesedést képződése meggátoltatik, a szájbán frissítés és izlésjavítón hat, tehát gyökeresen elűzi a rossz szagot, a mely mi- vagy üres fogak, ételek és dohányzás által keletkezik. Minán a szájhív a fogakra és szájrészekre legkevésbé sen hat támadólag vagy edzőleg, mint folytonos száj tisztító-szer is a legjobb szolgálatot teszi, s annak minden részeit tökéletes egészségben és frissességben tartja a legmagasabb kong. Magas gyógyász. tekintélyek bizonyítványai elismerték ártalmatlanságát és ajánlhatóságát s szamos híres orvos által gyógyszerképen rendeltetik.

Fogtapasz, üres fogak tapasztására, ára 2 frt. 10 kr.

Anatherin-fogpép, ára 1 frt 22 kr.

Nővény-fogpor, ára 63 kr.

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HENCZ Gy. és Káldy J. öv. gyógyszerártaiban. Tordán: Wolf gyógyszer. Szebenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. G. Antal és C. Károly-Fehérvári. Sander gyógyszer. Segesváron: Misselbacher & Deutsch. Déván: D. Beszterezén: Dietrich és Fleischer. Déván: Krömer Samuel. Déván: Bosniaki & Gergely. Medgyesen: Foltbert gyógyszer. Nagy-Enyedig: Oberth J. gyógyszer. M. Váasárhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászváros: Leonhardt, Büchler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz. Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézd-Váasárhelyt: Nagy Jakab. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyiregyháza: Bertalan gyógyszerésznél. Szinyér-Váasárhely: Gerber gyógyszer.

(209)

Társas utazás Konstantinápolyba és Athénbe.

A második ezévi társas utazás **Konstantinápolyba és Athénbe**, szeptember havában, keleti utazásra a legelőszertűbb időben, történik. Az elutazás dunai gőzhajókon szeptember 2-án lesz. A visszatérés **Syra, Corfu, Triest és Velenczén** át történik. Külön kirándulások **Smyrnába és Jeruzsálembe** kivehető. Egy résztvétjegy ára egész Konstantinápolyig és vissza, ide számítva a tökéletes ételmezést is hajón.

150 forint.

Kimerítő utazási programokat kérésre ingyen küld Fuvora Ferencz úr, szerkesztő Bécsben, belváros, Neubad 6 sz. a ki minden felvilágosítással is szolgál.

(89)

CZELL JÓZSEF Brassóban vegytani gyúfa-gyárat

az újabb időkben több részben megnagyobbítván, alkalmazva a technikátan tett legújabb haladásokat s tudajdon eddejbéni műhelyek felállításával azon szerencsés állásban van, hogy már régóta mint **kitűnőnek esmért gyártmányát, a még eddig nem létezett jutányos árban a t. cz. nagy és kis kereskedő urak figyelmébe ajánlja.**

Arjegyzékek kívánságra bérmentesen elküldetnek.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.

Harmath József-él Tordán, Wittich József-él Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sündel Károlynál Brassóban, Wagner József-él Károlyfejérvárt kapható:

NÉPISKOLAI OLVASÓKÖNYV.

ELSŐ KÖTET:

a protestáns néptanodák alsóbb osztályai számára

DOLGOZTÁK ÉS SZERKESZTETTÉK

GÁSPÁR JÁNOS, nagyenyedi neveléstanár és képezőigazgató, és KOVÁCSI ANTAL, kolozsvári gymnasialis tanár.

Ára 30 kr.

LIPSZKY

Magyar és Erdélyország földabrosza

13 táblába vászonra huzva tokkal és hozzávaló reptoriummal

csak 15 frt.

A gyakorlott vadász vagy ismertető a vadászat körében. Átalános észrevételekkel a vizsla-oskolázás, kopó, agár, könségesebb ebnyavalyák- és vadjaik természetére nézve, vadászati szempontból. Ön tapasztalása után M. Sz. F. 1 frt.

Finály Henrik Lajos. **A váltó rendtartás** az új cs. k. váltó törvény értelmében. Népszerű magyarízat számos gyakorlati példakkal és mintákkal és a törvény szövegével bővítve, minden rendűek felvilágosítására. Ára 70 kr.

Dózsa Dániel. **Zandirhám.** Székely hős költemny a kilenczedik századból. Füzve 2 frt.

Tartalom:

A Rabonbának torhona. — Jolán. — A barna vitéz. — Adorján Ábra. — A pályadal. — Az ördög Zoa. — A szép Bissen nő. — A százdik koponya. — Örcéz vára. — Zorán dala. — Zoa hire. — A Nemere szele.

Új testamentum kérdésekben és feleletekben a nép számára.

Polier, hajdan a lausannei vallástan tanára, francia nyelven irt, és több nyelveken számos kiadásokat ért dolgozata után a magyar nép számára átdolgozták: Incze Dániel, szentirást magyarázó tanár a nagyenyedi ref. kollégiumban; Herepei Gergely, kolozsvári ref. első pap, esperes; és Székely János, kézdívásárhelyi ref. pap. I. zakasz. A négy evangélista írásai és az apostolok cselekedeteiről irt knyv. Nagy 8-ad rét 34 1/2 iv velin papíron. Ára 1 frt.

Befőttes és más üvegekre a dnga Lantorna helyett a tartósabb, czélszerűbb tisztább és sokkal olcsóbb pergamentpapír

jött használatb.

Kapható kisebb és nagyobb darabokban 3 krtól 50 krig Kolozsvárt Stein János apirkereskedésében.